

Sygn. akt III CSK 202/20

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Widło

w sprawie z wniosku K. Z. i F. Z.

przy uczestnictwie T. K., K. K., M. K.

i Gminy T.

o rozgraniczenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 lipca 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców

od postanowienia Sądu Okręgowego w T.

z dnia 11 maja 2020 r., sygn. akt I Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W sprawie z wniosku K. Z. i F. Z. z udziałem T. K., K. K., M. K. i Gminy T. o rozgraniczenie Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z 3 grudnia 2019 r., I Ns [...]: dokonał rozgraniczenia nieruchomości oznaczonej jako działka ewidencyjna nr [...]/9, położonej w Z., objętej księgą wieczystą nr [...]/0 prowadzoną przez Sąd Rejonowy w T. z nieruchomością oznaczoną m.in. jako działka ewidencyjna nr [...]/3, położoną w Z., objętą aktami własności ziemi nr [...] i [X.] z dnia 9 czerwca 1975 r., wydanymi przez Naczelnika Gminy T., sprostowanymi postanowieniem Naczelnika Gminy T. z dnia 14 czerwca 1975 r. - według stanu prawnego zaznaczonego linią łączącą punkty 201-202 na mapie sporządzonej przez biegłego geodetę jako załącznik numer siedem do opinii z dnia 18 października 2018 r. (karta 204 akt I Ns [...])(pkt I) oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania (pkt II-III).

Po rozpoznaniu apelacji wnioskodawców K. Z. i F. Z. Sąd Okręgowy w T. postanowieniem z 11 maja 2020 r., I Ca [...], oddalił apelację (pkt 1) oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 2-3).

Pismem z 3 sierpnia 2020 r. skargę kasacyjną od powyższego postanowienia wywiedli wnioskodawcy K. Z. i F. Z., zaskarżając powyższe rozstrzygnięcie w części oddalającej apelację (pkt 1). Wnieśli oni w pierwszej kolejności o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wobec jej oczywistej zasadności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna nie wypełnia ustawowych przesłanek koniecznych dla przyjęcia jej do rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli:

- 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne;
- 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów;
- 3) zachodzi nieważność postępowania lub

4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i jednolitego stosowania prawa.

W niniejszej sprawie podstawę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na jej oczywistym uzasadnieniu (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym - a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17).

O oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie przekonuje zarzut oczywistego naruszenia przepisów prawa materialnego art. 172 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 339 k.c. oraz art. 340 k.c., przewidujących domniemanie samoistności i ciągłości posiadania, a polegający na uwzględnieniu zarzutu zasiedzenia nieruchomości przy dokonaniu rozgraniczenia. Powołane domniemanie zwalniają posiadacza z konieczności prowadzenia dowodów i uprawniają do wykonywania władztwa do czasu obalenia domniemanie przez tego, kto twierdzi, że w konkretnej sprawie domniemanie nie jest prawdziwe (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 października 2016 r., IV CSK 759/15).

W postępowaniu rozgraniczeniowym nie jest wyłączona możliwość ustalenia takiego stanu prawnego, który uzasadnia przebieg linii granicznych w miejscach, przez które granice przedtem nie przebiegały. Podstawą rozgraniczenia jest aktualny stan prawny, mianowicie z chwili orzekania, choćby w jego wyniku

nastąpiło ustalenie dotychczas nieistniejących granic (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1974 r., III CRN 41/74, z 6 maja 1974 r., III CRN 81/74, z 3 września 1981 r., III CRN 171/81, z 17 października 2000 r., I CKN 851/98, niepubl., z 11 grudnia 2013 r., IV CSK 180/13, z 27 lutego 2013 r., IV CSK 357/12, z 24 sierpnia 2011 r., IV CSK 596/10, z 5 grudnia 2003 r., IV CK 255/00, z 24 sierpnia 2011 r., IV CSK 596/10).

Przez stan prawny należy rozumieć również stan powstały na skutek zasiedzenia przygranicznych pasów gruntów, o czym sąd powinien rozstrzygnąć w sprawie o rozgraniczenie (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 1967 r., III CRN 424/66, z 22 kwietnia 1974 r., III CRN 41/74, z 5 grudnia 2003 r., IV CK 255/02, niepubl.).

Przez przygraniczny pas gruntu należy rozumieć wąskie zazwyczaj pasmo ziemi przylegające do geodezyjnej-katastralnej lub ewidencyjnej - granicy nieruchomości, posiadane przez właściciela nieruchomości sąsiedniej z naruszeniem tej granicy w sposób prowadzący do nabycia własności tego pasma przez zasiedzenie (art. 172 i n. k.c.) i swoistego przyłączenia go do tej nieruchomości. Pasma to bywa wyraźnie oznaczone na gruncie widocznymi znakami, np. ogrodzeniem, naturalnym ukształtowaniem terenu, uprawami, zabudowaniami itp. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 lipca 2017 r., III CSK 279/16). Przy czym warunkiem możliwości rozważania kwestii zasiedzenia przygranicznych pasów ziemi w ramach kryterium stanu prawnego granic gruntów jest uprzednie ustalenie przebiegu linii granicznej według dokumentów zaświadczających o zasięgu prawa własności sąsiadujących ze sobą właścicieli (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2013 r., IV CSK 180/13).

Nie można uznać, że wskazaną podstawę kasacyjną właściwie uzasadniono i uprawdopodobniono w realiach niniejszej sprawy oraz że istnieją podstawy jej uwzględnienia. Oczywiście wadliwe, na pierwszy rzut oka, uznanie zarzutu zasiedzenia, zdaniem skarżącego, wynika z bezpodstawnie przyjętych domniemań przez Sąd pierwszej instancji, a podzielonych przez Sąd drugiej instancji, co do istnienia ciągłości i samoistności posiadania. Argumenty wskazane w uzasadnieniu tej podstawy dotyczą jedynie podważenia ciągłości istnienia posiadania, którego nie

można było, zdaniem skarżącego, przyjąć ze względu na ustalenie Sądu pierwszej instancji, podzielone przez Sąd odwoławczy, że uczestnicy przestali uprawiać grunt do momentu wprowadzenia się do domu L. K., a także okoliczności, że istniała przerwa w prowadzeniu robót budowlanych, prowadzonych etapami na posesji uczestników, a nieruchomość była zarośnięta chwastami przez długi czas (k. 292 *verte* akt sądowych).

Należy stwierdzić, że nie świadczy to o braku posiadania nieruchomości, szczególnie w zakresie objęcia we władztwo fragmentu nieruchomości przy wzniesionym ogrodzeniu. Okoliczność braku uprawy gruntu nie oznacza przerwy w jego posiadaniu. Kwestia ta dotyczy sposobu gospodarczej eksploatacji nieruchomości. Uczestnicy cały czas zamieszkiwali w swoim domu. Wreszcie należy zauważyć, że zakwestionowane stwierdzenia dotyczą ustaleń faktycznych, którymi Sąd Najwyższy jest w sprawie związany, a nadto, że zarzut czasowego zaprzestania budowy domu czy fakt zarośnięcia posesji chwastami dotyczą nieruchomości oznaczonej jako działka nr [...]/1 (na której posadowiono dom uczestników), a nie działki nr [...]/3, przyległej bezpośrednio do niej, która to była przedmiotem rozgraniczenia z nieruchomością oznaczoną nr [...]/9.

Z ustaleń tych nie można wyciągnąć wniosku, iż doszło do przerwania posiadania gruntu wokół ogrodzenia, którego dotyczył zarzut zasiedzenia (przygranicznego pasa gruntu). Istniejące domniemanie dotyczące ciągłości posiadania wymaga ustalenia początku i końca posiadania, co pozwala przyjąć, że miało ono miejsce przez cały okres począwszy od wejścia w posiadanie aż do upływu okresu koniecznego do zasiedzenia.

Po drugie, posiadanie pasa przygranicznego gruntu wiązało się ze wzniesieniem ogrodzenia i włączeniem przez ten akt części gruntu wnioskodawcy we władztwo uczestnika. Wzniesienie ogrodzenia miało charakter trwałego urządzenia, co do którego wybudowania wnioskodawcy nie oponowali, jak sami przyznali. To z faktem wzniesienia ogrodzenia, które miało miejsce co najmniej od 4 lipca 1986 r., Sąd wiązał zamanifestowanie władztwa nad spornym pasem gruntów przez uczestników, jak i charakter samoistny ich posiadania. Ogrodzenia tego nigdy nie zdemontowano, nie przesunięto też jego przebiegu pomiędzy rozgraniczonymi nieruchomościami. Do tych okoliczności zarzuty i

uzasadnienie skargi w ogóle się nie odnoszą. Po wtóre, nie uzasadniono podstawy skargi w zakresie naruszenia domniemania samoistności posiadania (art. 339 k.c.).

Domniemanie ciągłości posiadania może zostać obalone, gdy zostanie wykazane, że posiadanie w okresie będącym przedmiotem zainteresowania zostało przerwane. Ciężar dowodu spoczywa na tym, kto kwestionuje istnienie ciągłego posiadania rzeczy, w tym przypadku na wnioskodawcach, którzy tę okoliczność kwestionowali.

Reasumując nie można uznać, że w sprawie w sposób oczywisty, na pierwszy rzut oka, wykazano przerwanie posiadania, nie obalono domniemania z art. 340 k.c., a za takowe nie można uznać twierdzenia o prowadzeniu budowy etapami na nieruchomości, która stanowi nieruchomość sąsiadującą. Zarzut zasiedzenia dotyczył tylko wąskiego pasa gruntu przygranicznego, którego objęcie w posiadanie uczestników zmanifestowano budową trwałego ogrodzenia. Ogrodzenie to nigdy nie zostało zdemontowane od czasu jego wzniesienia, a więc co najmniej od 4 lipca 1986 r. W tych okolicznościach, na podstawie twierdzeń skargi i jej uzasadnienia, nie można uznać za usprawiedliwioną podstawę oczywistej zasadności skargi.

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).